

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 501/2017-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť občianskeho združenia Spoločnosť ľudí dobrej vôle, Mäsiarska 13, Košice, zastúpeného advokátskou kanceláriou Lexpert s. r. o., Horná 15, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Dula, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd výrokom o trovách konania v uznesení Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 Co 176/2017 zo 6. júna 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti občianskeho združenia Spoločnosť ľudí dobrej vôle **n e v y h o v u j e .**

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. októbra 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť občianskeho združenia Spoločnosť ľudí dobrej vôle (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) výrokom o trovách konania v uznesení Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 176/2017 zo 6. júna 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že napadnutým uznesením krajský súd rozhodol tak, že potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 211/2016-49 zo 17. januára 2017 v jeho napadnutých výrokoch o nariadení neodkladného opatrenia a o trovách konania. Okresný súd v konaní sp. zn. 13 C 211/2016 návrh sťažovateľa v právnom postavení žalobcu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol a ďalším výrokom nariadil neodkladné opatrenie, ktorým zakázal žalovanému nakladať so spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach bližšie špecifikovaných v uznesení okresného súdu a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 100 %. Druhým výrokom napadnutého uznesenia krajský súd rozhodol tak, že nepriznal stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania. Napadnutým uznesením, ktorým krajský súd sťažovateľovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1), keďže sťažovateľ ako 100 % úspešná strana v odvolacom konaní má nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd rozhodol o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania sťažovateľovi s odôvodnením, že *„Žalovaný bol v odvolacom*

konaní neúspešný a úspešný žalobca si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil.“. Krajský súd však podľa názoru sťažovateľa opomenul ustanovenie § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.“.

3. Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie sťažovateľom označených práv (bod 1) výrokom napadnutého uznesenia o trovách odvolacieho konania, aby ústavný súd uznesenie krajského súdu vo výroku o trovách odvolacieho konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a aby priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadril krajský súd, ktorý vo svojom stanovisku sp. zn. SprV/1005/2017 z 26. októbra 2017 uviedol:

«Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 6. júna 2017, č. k. 11Co/176/2017-134 potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 17. januára 2017, č. k. 13C 211/2016-49 v jeho napadnutých výrokoch o nariadení neodkladného opatrenia a o trovách konania. Ďalším výrokom nepriznal stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania poukazujúc na ust. § 396 ods. Csp v spojení s § 255 ods. 1 Csp.

Žalobca (sťažovateľ) podaním zo dňa 23. júna 2017, ktoré bolo doručené Krajskému súdu v Košiciach dňa 26. júna 2017, navrhol opravu zrejmej nesprávnosti v uznesení Krajského súdu v Košiciach zo dňa 6. júna 2017, č. k. 11Co/176/201-134 vo výroku o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania žalobcovi.

Krajský súd v Košiciach vyhovel návrhu žalobcu (sťažovateľa) a opravným uznesením zo dňa 29. septembra 2017, č. k. 11Co/176/2017-134 opravil výrok o trovách odvolacieho konania tak, že správne má znieť: „Priznáva žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100%“.

Uvedeným uznesením bolo napravené pochybenie, ktorého sa odvolací súd dopustil uznesením zo dňa 6. júna 2017, č. k. 11Co/176/2017 -134 vo výroku o trovách odvolacieho konania.

Opravným uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29. septembra 2017, č. k. 11Co/176/2017 - 188 „stratila“ ústavná sťažnosť sťažovateľa svoje opodstatnenie.»

5. Podaním z 27. novembra 2017 sťažovateľ doručil ústavnému súdu vyjadrenie, v ktorom uviedol:

«Dňa 06.11.2017 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa doručené opravné uznesenie porušovateľa sp. zn. 11Co/176/2017-188, ktorým porušovateľ opravil sťažnosťou napadnuté uznesenie sp. zn. 11Co/176/2017 -134 zo dňa 06.06.2017 vo výroku o trovách odvolacieho konania, a to tak, že sťažovateľovi priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100% (ďalej aj ako „opravné uznesenie“). Opravné uznesenie bolo podľa podacej pečiatky doručené na Okresný súd Košice I dňa 31.10.2017, ako dátum vydania opravného uznesenia je uvedený deň 29.09.2017...

Sťažovateľ má za to, že opravné uznesenie porušovateľa bolo vydané práve a jedine v dôsledku doručenia sťažnosti sťažovateľa a uznesenia I. ÚS 501/2017-13 porušovateľovi, a to ako pokus o dodatočnú nápravu porušeného práva sťažovateľa, potom čo sťažnosť sťažovateľa prijal Ústavný súd SR na ďalšie konanie. Právnenému zástupcovi sťažovateľa bolo Uznesenie I. ÚS 501/2017-13 doručené 18.10.2017, zrejme v podobnom čase bolo doručené aj porušovateľovi.

V opravnom uznesení porušovateľ v bode 3. odkazuje na návrh žalobcu na opravu zrejmej nesprávnosti.

Uznesenie porušovateľa zo dňa 06.06.2017, ktorým nepriznal sťažovateľovi náhradu trov odvolacieho konania bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa doručené dňa 19.06.2017.

Sťažovateľ dňa 23.06.2017 reagoval na uznesenie porušovateľa z 06.06.2017 podaním návrhu na opravu zrejmej nesprávnosti (ďalej aj ako „návrh“). Takýto návrh sťažovateľ podal, aby čo najjednoduchším spôsobom poukázal na nesprávnosť rozhodnutia porušovateľa a zároveň sa ním pokúsil napraviť nezákonný stav. Tento návrh sťažovateľ podal, pretože nemal k dispozícii opravný prostriedok. Tento návrh sťažovateľ podal aj keď s ohľadom na výrok sťažovateľa a odôvodnenie napadnutého uznesenia sťažovateľ výrok o nepriznaní náhrady trov konania nepovažoval v skutočnosti za zrejmu nesprávnosť, ale za také rozhodnutie, aké chcel porušovateľ v skutočnosti prijať.

V názore, že výrok uznesenia z 06.06.2017 zodpovedal tomu ako porušovateľ chcel rozhodnúť, utvrdil u sťažovateľa aj fakt, že porušovateľ na podaný návrh sťažovateľa nijako dlhý čas nereagoval. Reálna reakcia prišla až 31.10.2017, kedy porušovateľ doručil opravné uznesenie Okresnému súdu Košice I. Sťažovateľ má za to, že pokiaľ by porušovateľ považoval výrok rozhodnutia čo do trov odvolacieho konania skutočne za zrejmu nesprávnosť, tak by takúto zrejmu nesprávnosť odstránil už dávno (sám porušovateľ uvádza, že mu návrh sťažovateľa na opravu bol doručený ešte dňa 26.06.2017) a nie až cca. 3-4 mesiace po upozornení na nesprávnosť zo strany porušovateľa.

Ústavný súd SR doručil svoje uznesenie a sťažnosť porušovateľovi na vyjadrenie. Až tento moment, teda doručenie informácie, že sa danou vecou zaoberá Ústavný súd SR spôsobil, že porušovateľ uznal chybu vo svojom uznesení a snažil sa ju napraviť.

Javí sa, že opravným uznesením mohlo dôjsť k dodatočnej náprave porušovateľovho práva. Nie je to však isté. Protistrana sťažovateľa v konaní 11Co/176/2017 by sa mohla brániť proti opravnému uzneseniu. Obrana protistrany by mohla byť založená na argumente, že výrok v uznesení z 06.06.2017 je jednoznačný (Nepriznáva stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania), že výrok uznesenia je v súlade s odôvodnením (v bode 34. uznesenia z 06.06.2017 porušovateľ uvádza „... úspešný žalobca si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil, preto odvolací súd stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.“) a napokon aj väčším odstupom času medzi upozornením na chybu (návrh sťažovateľ zo dňa 23.06.2017) a dátumom doručenia opravného uznesenia, pričom tento dlhší časový úsek nenasvedčuje, že porušovateľ považoval svoje uznesenie z 06.06.2017 v minulosti za chybné.

Právny pojem „iná nesprávnosť“ je relatívne neurčitý, je však potrebné ho vykladať tak, že ide o nesprávnosť podobnej povahy ako chyba v písaní alebo počítaní, ktorá je následkom náhleho a okamžitého zlyhania duševnej či mechanickej činnosti osoby, ktorá rozsudok vyhlasovala alebo vyhotovovala a ktoré sú úplne zjavné (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 824). V tomto prípade nemožno hovoriť, že by opravné uznesenie zodpovedalo odôvodneniu uznesenia zo dňa 06.06.2017, v ktorom porušovateľ výslovne uviedol, z akého dôvodu nepriznal sťažovateľovi náhradu trov konania. V odôvodnení uznesenia zo dňa 06.06.2017 je síce odkaz na ustanovenie, ktoré

malo byť použité pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP), ale tento odkaz je (v) príkrom rozpore (s) výslovným odôvodnením, resp. hodnotiacimi úvahami porušovateľa, kde bolo uvedené, prečo nebola sťažovateľovi priznaná náhrada trov konania. Výrok uznesenia z 06.06.2017 je teda v súlade s hodnotiacimi úvahami obsiahnutými v odôvodnení predmetného uznesenia. Vzhľadom na odstup času medzi upozornením na nesprávnosť rozhodnutia ohľadom náhrady trov konania a vydaním opravného uznesenia nemožno hovoriť, že hodnotiace úvahy ohľadom dôvodu nepriznania trov konania boli zrejmom nesprávnosťou. Ak by dátum 29.09.2017 zodpovedal dátumu skutočného vydania opravného uznesenia, tak by k vydaniu opravného uznesenia došlo v čase, keď bol súdny spis na súde prvej inštancie, čo tiež naznačuje, že porušovateľ vydal opravné uznesenie neštandardným spôsobom.

Vydanie opravného uznesenia so značným odstupom času spôsobilo vo veci značný zmätok a právnu neistotu. Proti opravnému uzneseniu sa bude môcť brániť protistrana sťažovateľa s argumentáciou, že neboli splnené podmienky pre vydanie opravného uznesenia. Uznesením Okresného súdu Košice I. č.k. 13C/211/2016-172 zo dňa 11.10.2017 bola sťažovateľovi priznaná náhrada trov konania vo výške 228,89 EUR, pričom o náhradu trov konania za úkony prvostupňového konania a výslovne a s poukazom na uznesenie porušovateľ z 06.06.2017 nebola priznaná náhrada trov odvolacieho konania. Vzhľadom na neprehľadný stav nie je isté kedy bude na rozhodnutí ohľadom náhrady trov konania vôbec vyznačená právoplatnosť a vykonateľnosť.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a stav právnej neistoty sťažovateľ zotrváva na podanej sťažnosti a navrhuje, aby Ústavný súd SR v záujme právnej istoty nezrušil len Uznesenie porušovateľa sp. zn. 11Co/176/2017-134 zo dňa 06.06.2017, ale aj Opravné uznesenie porušovateľa sp. zn. 11Co/176/2017-188 zo dňa 29.09.2017...

V prípade, ak by bol Ústavný súd SR názoru, že opravné uznesenie porušovateľa je v súlade s právom na spravodlivé súdne konanie a mienil by sťažnosť zamietnuť z dôvodu, že vydaním opravného uznesenia došlo k náprave porušených práv sťažovateľa, tak sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že k vyhotoveniu a odoslaniu opravného uznesenia došlo až po doručení sťažnosti a Uznesenia I. ÚS 501/2017-13 Ústavným súdom SR porušovateľovi. V takom prípade by to bol práve porušovateľ kto by zapríčinil, že by sťažnosti sťažovateľa nebolo vyhovené. V čase podávania sťažnosti na Ústavný súd SR

nemal sťažovateľ žiadny dôvod očakávať a dúfať, že sa porušovateľ ešte uznesením z 06.06.2017 a jeho nesprávnosťou bude zaoberať.

Pochybnosť, že opravné uznesenie nebolo vydané už 29.09.2017, ale až poručení Uznesenia I. ÚS 501/2017-13 vyvoláva u sťažovateľa tiež fakt, že opravné uznesenie nebolo podpísané elektronicky (sťažovateľovi bolo doručené v listinnej forme a poštou) na rozdiel od uznesenia z 06.06.2017 (sťažovateľovi bolo doručené v elektronickej forme a s elektronickými podpismi). Uznesenie zo dňa 06.06.2017 bolo sudkyňami podpísané už dňa 09.06.2017 a sťažovateľovi prostredníctvom súdu prvej inštancie doručené 19.06.2017. Pri opravnom uznesení je objektívne zaznamenaný až dátum 31.10.2017 ako dátum doručenia na opravného uznesenia do podateľne Okresného súdu Košice I.

Sťažovateľ má za to, že len v dôsledku sťažnosti a jej prijatia na ďalšie konanie Ústavným súdom SR došlo k náprave nezákonného rozhodnutia. V súvislosti s podanou sťažnosťou na Ústavný súd SR vznikli sťažovateľovi trovy konania. Bez ohľadu na to ako rozhodne Ústavný súd SR o podanej sťažnosti v merite, tak by porušovateľ mal byť zaviazaný na náhradu trov konania sťažovateľa. Aktuálne sú trovy právneho zastúpenia vo výške 562,21 EUR za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a 2x písomné podanie vo veci samej): odmena advokáta vo výške 3 x 147,33 EUR + režijný paušál vo výške 3x 8,84 EUR + 20% DPH vo výške 93,70 EUR.»

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení z 26. októbra 2017 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Podobne sa vyjadril aj sťažovateľ, ktorý vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo svojom vyjadrení zo 14. decembra 2017.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

9. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci

všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

10. Ústavný súd vo svojej judikatúre taktiež opakovane vyslovuje, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré boli a sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku, Civilnom sporovom poriadku, prípadne v Trestnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

11. Na základe informácie uvedenej samotným sťažovateľom v jeho písomnom vyjadrení z 27. novembra 2017 a z príloh k tomuto vyjadreniu pripojených, ako aj z vyjadrenia krajského súdu z 26. októbra 2017 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal krajskému súdu návrh z 23. júna 2017, doručený mu 26. júna 2017, ktorým navrhol opravu zrejmej nesprávnosti v napadnutom uznesení krajského súdu vo výroku o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania sťažovateľovi.

12. Sťažovateľ v podanej sťažnosti ústavnému súdu zamlčal, že sa ešte pred podaním sťažnosti domáhal nápravy vady napadnutého uznesenia podaným návrhom na opravu zrejmej nesprávnosti z 23. júna 2017 krajskému súdu. V dôsledku uvedeného úkonu sťažovateľa krajský súd vydal opravné uznesenie sp. zn. 11 Co 176/2017 z 29. septembra 2017, ktorým opravil napadnuté uznesenie vo výroku o trovách odvolacieho konania tak, že priznal sťažovateľovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %.

13. Ak sa za tejto situácie sťažovateľ domáha ochrany označených práv (bod 1) na ústavnom súde, jeho sťažnosti nie je možné vyhovieť, keďže ochranu označeným právam (bod 1), ktorých vyslovenia porušenia sa v konaní pred ústavným súdom sťažovateľ domáha, už poskytol krajský súd vydaním opravného uznesenia sp. zn. 11 Co 176/2017 z 29. septembra 2017.

14. V nadväznosti na nevyhovenie sťažnosti v časti vyslovenia porušenia sťažovateľom označených práv (bod 1) nevyhovel ústavný súd ani návrhu sťažovateľa na priznanie náhrady trov konania v konaní pred ústavným súdom, keďže predmet konania pred ústavným súdom sa stal na základe návrhu sťažovateľa podaného ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu bezpredmetným.

15. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2018